

האם הגיע הזמן לספרים דיגיטאליים?

יש אנשים שהשאלה, "איזה ספר היית לוקח איתך לְאֵי בּוֹדֵד?" שולחת אותם אל המדפים העמוסים בארון הספרים כדי לבחור את הספרים האהובים עליהם. אלה הם הקוראים המסורתיים, שאוהבים לדפדף בספר ולהרגיש את מגע הנייר והכריכה. בשנים האחרונות קם דור חדש של קוראים. קוראים אלה יכולים לקחת איתם כמעט לכל מקום את ספרי שייקספיר, לואיס קרול, טולסטוי ועוד, רק אם יש להם מחשב נייד, ואפשרות להתחבר לאינטרנט כדי למצוא אתרים שעוסקים בספרות.

היום יכול כמעט כל אחד ל"הוריד" מהאינטרנט את מיטב הספרות הקלאסית העולמית, שנמצאת באתרים כמו, 'פרויקט גוטנברג', 'ביבליומאניה', 'ברטלבי' ועוד. לאתרים אלה "הועלו" יצירות ספרות שהכותבים שלהן נפטרו לפני יותר מ-70 שנים, ולא חל עליהן חוק 'זכויות יוצרים' (©). אתר 'גוטנברג' הוא המפורסם ביותר, והוא מציע יותר מ-14 אלף יצירות של סופרים, ביניהם סרוונטס, קפקא ודניאל דפו – שכתב את הספר 'רובינזון קרוזו'. רוב האתרים נראים פשוטים, ואין בהם אנימציות או מוזיקה. הכול יעיל, נגיש ומינימליסטי. ההנחה היא שמטרתו של הגולש באתרים האלה היא לחקור או לקרוא, והוא אינו מעוניין בתוספות. ברוב האתרים יש הרגשה של קריאה כמו בספרייה רגילה, שבה הספרנית הסטריאוטיפית אומרת לקורא: "שקט, כאן ספרייה!" ברוב האתרים אפשר להדפיס את היצירות, ואפשר גם לערוך חיפוש על-פי קטע או ציטוט מהיצירה.

בעקבות האתרים האלה קמו גם בישראל אתרי ספריות. אתר מוצלח מאוד ומפורסם הוא 'פרויקט בן-יהודה', שהוקם בשנת 1999 ביוזמתו של אסף ברטוב. באתר יש כ-3,000 יצירות. ברטוב הוא העורך הראשי, ועשרות מתנדבים עוזרים לו ומקלידים יצירות עבריות קלאסיות שאינן מוגנות בזכויות יוצרים. באתר אפשר למצוא את היצירות של טובי היוצרים היהודיים: יהודה הלוי, שלמה אבן גבירול, אחד העם, יוסף ברנר, ביאליק, שאול טשרניחובסקי, ועוד. האתר מורכב מ-4 קטגוריות: שירה, פרוזה, מאמרים ותרגום. יש בו גם פורומים לדיון.

ברשת האינטרנט אפשר לא רק לקרוא, אלא גם לפרסם יצירות. האתר הוותיק בעברית הוא 'במה חדשה'. האתר התחיל את דרכו לפני כ-8 שנים במטרה לעודד כותבים חדשים, וכיום

מפרסמים בו גם כותבים ידועים. באתר משתתפים כ-30 אלף יוצרים, ויש בו כמעט 400 אלף יצירות.

האם המהפכה הזאת מסמלת את סוף עידן ספרי הנייר? לא בהכרח. אנשים רבים עדיין אוהבים את ספרי הנייר עם ריח הדבק והנוסטלגיה, וימשיכו לקרוא בהם בהנאה מרובה.

תרגיל: ענו על השאלות לפי הקטע:

1. בשורה 5 כתוב: "אם יש... אפשרות... כדי למצוא אתרים שעוסקים בספרות".

א. מהם אתרי הספרות שמוזכרים בקטע? (4 אתרים) _____

ב. מה מכילים (נמצא) האתרים האלה?

* אתרים עולמיים - _____

* אתרים ישראליים - _____

ג. מדוע האתרים האלה נראים פשוטים?

ד. מדוע התפרסמו דווקא יצירות אלה באתרים?

2. אנשים חוששים שחידושים טכנולוגיים יגרמו לספרים להיעלם מן העולם.

מה דעתכם על חשש זה? – הסבירו _____
